

Promemoria med förslag till författningsändringar med anledning av EU-förbud mot användning av blyhagel vid skjutning i och kring våtmark

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet
Remisstid den 16 maj 2023

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat en promemoria *Författningsförändringar med anledning av EU-förbud mot användning av blyhagel vid skjutning i och nära våtmark KN2023/02314* till bland annat Stockholms stad för yttrande. Remissen i sin helhet finns att ta del av på [regeringens hemsida](#).

I januari 2021 antog Europeiska kommissionen en ändring av bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reachförordningen). Förändringen gällde ett EU-förbud mot avlossande och medhavande av hagelammunition med bly vid skjutning i eller kring våtmarker.

Förbudet mot blyhagel finns följaktligen i en EU-förordning och gäller direkt i unionens medlemsstater. Det krävs inget aktivt beslutsfattande från medlemsstaternas sida. Med anledning av de nya bestämmelserna i EU-förordningen menar regeringen att vissa justeringar av svensk lagstiftning är påkallade.

Det nationella förbudet mot användning av blyhagel i våtmark och över grunda delar av öppet vatten föreslås tas bort eftersom det överlappar med EU-förbudet. Termen "Våtmark" föreslås tas bort i det nationella förbudet. Blyhagel ges samma innebörd som i Reachförordningen.

I promemorian föreslås att kommunerna och den nämnd som ansvarar för miljötillsyn enligt miljöbalken ansvarar för att kontrollera att EU-förbudet och det nationella förbudet följs.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd. På grund av den korta remisstiden har miljöförvaltningen och trafikkontoret besvarat remissen med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret har inget att invända mot förslaget.

Idrottsnämnden bedömer att förslaget inte innebär en stor förändring mot nuvarande lagstiftning och har inga synpunkter eller förslag i frågan.

Miljöförvaltningen tillstyrker en anpassning av den svenska lagstiftningen till de aktuella EU-förbuden samt utvidgningen av det kommunala tillsynsansvaret.

Trafikkontoret anser att förbudet om medhavande av ammunition innehållande bly i och kring våtmark är ett problem eftersom viltvårdare behöver ha med sig ett fåtal patroner innehållande blykuler för att kunna utföra akut påkallade jobb där djur behöver avlivas i tätt bebyggda områden.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd anser att förslaget ligger utanför stadsdelsnämndens ansvarsområden och har därför inga synpunkter på förslaget.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd bedömer att förslagen har en liten påverkan på stadsdelen och har inget att erinra.

Skärholmens stadsdelsnämnd har ingen erinran avseende remissen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Bly är mycket giftigt och är redan vid mycket låga doser farligt för djur, natur och människor. Bly i blodet leder till bland annat njursjukdomar och högt blodtryck. Det är särskilt skadligt för barn då det påverkar deras utvecklingsförmåga. Därför rekommenderar Livsmedelsverket att gravida kvinnor och barn under sju år helt undviker viltköttprodukter om det är osäkert om viltköttet har skottrensats från bly på rätt sätt. Bly hotar också den biologiska mångfalden: enligt Naturskyddsföreningen dör runt en miljon fåglar varje år av blyförgiftning, och det har även konstaterats att svenska björnar har höga halter bly i blodet.

Men trots att bly är hälso- och miljöfarligt används det fortfarande i stor skala. I en utredning från 2006 visar Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen att cirka 100–160 ton bly från jakt med blyhagel årligen hamnar i miljön, trots att det finns flera alternativ till blyhagel för de flesta jaktformer. Vi behöver minska mängden av bly i naturen, inte minst för att minska riskerna att det hamnar i våra kroppar.

Därför välkomnar jag EU-kommissionens beslut om att utöka förbudet mot all användning av blyhagel i ammunition i närheten av våtmarker, som har trätt i kraft 16 februari 2023.

I övrigt hänvisar jag till stadens interna remissinstansers synpunkter.

Stockholm den 10 maj 2023

Åsa Lindhagen

Bilagor

Remissen Promemoria med förslag till författningsändringar med anledning av EU-förbud mot användning av blyhagel vid skjutning i och kring våtmark, dnr KS 2023/240-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Reservation av Annika Friberg, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) och Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Att remissen besvaras med hänvisning till följande.

Sverige hade redan ett välfungerande förbud mot att använda blyhagel vid jakt i och intill våtmarker. Det nya förbudet beslutat av EU-kommissionen innebär att en mer omfattande definition av våtmarker används. Den exakta tolkningen av vilka ytor som ska räknas som våtmark enligt EU-förordningen är dock ännu inte är klarlagd vilket förstås försätter Sveriges jägare i en märklig limbo som inte ens möjliggör för dem att efterleva den nya lagen.

Vidare ifrågasätter Centerpartiet och Moderaterna förbudet för en jägare att bära med sig blyhagel inom 100 meter från en våtmark. Det är uppenbart att förbudet mot att bära blyhagel i fickan är framtaget av någon som har ingen eller bristande kunskap om hur praktisk jakt i Sverige går till. En jägare rör sig inte sällan över stora områden under en och samma jakttag och kan omöjligen tömma fickorna vid flera tillfällen för att anpassa sig till den nya lagstiftningen. Var skulle man i så fall göra av blyammunitionen? Vilken viltart som jagas och vilken jaktmetod som utövas skiftar också ofta under en och samma jakttag. Varpå det kan finnas behov av att bära med sig flera olika typer av ammunition.

Är denna omvända bevisbörda, där det åligger jägaren att bevisa att denne inte haft för avsikt att använda blyhagelskotten, ens tillämplig enligt svensk rättsskipning? Det nya förbudet försvårar avsevärt för jägarna – utan att ge några som helst miljövinster. Ammunition i fickan är nämligen inget hot mot vår miljö.

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat en promemoria *Författningsförändringar med anledning av EU-förbud mot användning av blyhagel vid skjutning i och nära våtmark KN2023/02314* till bland andra Stockholms stad för yttrande.

Bly är en metall som kan orsaka skador på människors nervsystem och ge försämrad intellektuell utveckling. Bly kan finnas naturligt i naturen men spridning kan även ske genom produkter som innehåller bly: bilbatterier, fiskesänken, ammunition med mera. En av riskerna med bly är att vattenfåglar kan få i sig bly genom att äta fiskesänken eller blyhagel och på så vis bli förgiftade. I nästa led kan andra djur som äter fåglarna få i sig bly och därmed skadas. Mot den här bakgrunden är det sedan cirka 20 år tillbaka förbjudet att använda patroner med blyhagel vid skytte som inte är jakt, vid jakt i våtmark och vid jakt över grunda delar av öppet vatten.

I januari 2021 antog Europeiska kommissionen en ändring av bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reachförordningen). Förändringen gällde ett EU-förbud mot avlossande och medhavande av hagelammunition med bly vid skjutning i eller kring våtmarker. Reachförordningen är en EU-rättsakt som innehåller regler om registrering av ämnen, förbud eller andra begränsningar för ämnen som krav på tillstånd för farliga ämnen.

Förbudet mot blyhagel finns följaktligen i en EU-förordning och gäller direkt i unionens medlemsstater. Det krävs inget aktivt beslutsfattande från medlemsstaternas sida.

Förbudet mot blyhagel gäller inom eller 100 meter från våtmark. Förbudet omfattar inte endast själva skjutandet utan även medhavande av blyhagel i eller inom 100 meter från en våtmark. Definitionen av våtmark återfinns i den så kallade "Ramsarkonventionen" daterad den 2 februari 1971. I konventionen definieras våtmark som: "sumpmarker, kärr, torvmossar eller vattenområden, oavsett om de är naturliga eller konstgjorda, permanenta eller tillfälliga eller består av vatten som är stillastående eller rinnande, sött, bräckt eller salt, inbegripet havsområden med ett djup vid lågvatten som inte överstiger sex meter."

EU-domstolens tribunal har prövat om definitionen av våtmark är tillräckligt tydligt definierad för att kunna fungera i rätts-tillämpningen. Domstolen har i ovannämnda mål funnit att definitionen är tillfredställande.

I samma mål har den rättsliga presumtionen prövats. En person som påträffas med hagelammunition i eller inom 100 meter från en våtmark antas, om inte annat kan styrkas, ha stridit mot förordningen. I målet konstateras att presumtionen är adekvat eftersom en person som påträffas med hagelammunition i eller i nära anslutning till en våtmark med stor sannolikhet kommer använda ammunitionen. Vidare kan vederbörande motbevisa detta om det inte skulle vara sant i det enskilda fallet.

Med anledning av de nya bestämmelserna i EU-förordningen menar regeringen att vissa justeringar av svensk lagstiftning är påkallade.

Det nationella förbudet mot användning av blyhagel i våtmark och över grunda delar av öppet vatten föreslås tas bort eftersom det överlappar med EU-förbudet. Termen "Våtmark" föreslås tas bort i det nationella förbudet blyhagel ges samma innebörd som i Reach-förordningen.

I promemorian föreslås att kommunerna och den nämnd som ansvarar för miljötillsyn enligt miljöbalken ansvarar för att kontrollera att EU-förbudet och det nationella förbudet följs. Motiveringen är att kommunerna har stark lokalkännedom om miljö samt var jakt bedrivs inom den egna kommunen. I promemorian framförs att kommunen ska finansiera tillsynen genom tillsynstaxan och följaktligen ska inte det utvidgade tillsynsansvaret påverka kommunernas ekonomiska situation.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, och Skärholmens stadsdelsnämnd och Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd. På grund av den korta remisstiden har miljöförvaltningen och trafikkontoret besvarat remissen med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2023 har i huvudsak följande lydelse.

I promemorian föreslås att kommunerna blir ansvarig för tillsynen som ska se till att förbudet efterföljs och att kommunerna bedöms kunna finansiera detta inom ramen för tillsynstaxan. Under förutsättning att detta stämmer har stadsledningskontoret inget att invända mot förslaget.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 mars 2023 följande.

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Anpassningen till EU-lagstiftningen via Reachförordningen gällande förbud mot blyhagel är inte någon stor förändring mot rådande svensk lagstiftning och därför har idrottsförvaltningen inga synpunkter eller förslag i frågan.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Nämnden tillstyrker en anpassning av den svenska lagstiftningen till de aktuella EU-förbuden.

När det gäller utvidgningen av det kommunala tillsynsansvaret genom föreslagen ändring i miljötillsynsförordningen tillstyrker nämnden även denna. Nämnden instämmer i promemorians bedömning att det är lämpligt att tillsynen bedrivs av kommunen som har kännedom om de lokala förhållandena, samt kunskap om miljöförhållandena i kommunen. Stockholms kommun berörs dock i denna del i mycket liten utsträckning.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har möjlighet att ta ut tillsynsavgift för tillsynen med stöd av 27 kap 1 § p1 miljöbalken.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Inledningsvis kan nämnas att Stockholms stad genom trafikkontoret inte har använt ammunition innehållande bly sedan det nationella förbudet infördes år 2006. I samband med att det nationella förbudet infördes kunde man konstatera att de alternativa hagelalternativen inte var jämförbara med de tidigare använda blyhaglen, men då utvecklingen har gått framåt så är de sedan ca 10 år tillbaka mer eller mindre fullt jämförbara.

Vid all skydds jakt på gäss som sker vid stadens badplatser används det idag uteslutande hagel som består av tungsten (miljögodkänt), vilket är nästan jämförbart med bly avseende effekt- och skottverkan i viltet.

Promemorian omfattar även ett förbud om medhavande; "att bära" ammunition innehållande bly i och kring våtmark. Detta ser trafikkontoret som ett problem då de viltvårdare som utför avskjutning av gäss även har jour/beredskap avseende trafikskadade djur, djur som är sjukt, eller djur som skadats på annat sätt och behöver avlivas. Då skadade djur avlivas inom tätbebyggt område bör blykulor användas för att minimera risken för rikoschetter. Då det är direkt olämpligt och även strider mot lagstiftningen att förvara ammunition i fordon bör viltvårdare få medföra ett fåtal patroner innehållande blykulor för att kunna utföra akut påkallade jobb där skadade eller sjuka djur behöver avlivas.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 mars 2023 följande.

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inga synpunkter på förslaget eftersom förvaltningen anser att det ligger utanför stadsdelsnämndens ansvarsområden.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 mars 2023 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 mars 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att det föreslagna förbudet mot användning av blyhagel vid skjutning i och nära våtmark ligger i linje med Stockholms stads miljöprogram 2020–2023 mål att gynna den biologiska mångfalden i den gröna och blåa infrastrukturen samt ett giftfritt Stockholm där kemikalier som är skadliga för miljön och människors hälsa fasas ut.

I Stockholms stad är det trafikkontoret som ansvarar för skyddsjakten. Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning bedömer att förslagen har en liten påverkan på stadsdelen och har i övrigt inget att erinra.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 30 mars 2023 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen saknar såväl rådighet som kunskap i frågan och har därför ingen erinran avseende remissen. Den skydds jakt som förekommer i stadsdelsnämndområdet sker i sin helhet i trafikkontorets regi, genom Trafiknämndens ansvar och rådighet gällande stadens viltskyddsarbete. Eventuella synpunkter på remissen från staden bör komma Kommunstyrelsen till del genom Trafiknämnden som utgör remissinstans i ärendet.